

MILJÖUTSKOTTETS BETÄNKANDE 11/2005 rd

Regeringens proposition om godkännande av den europeiska landskapskonventionen samt med förslag till lag om sättande i kraft av de be- stämmelser i konventionen som hör till områ- det för lagstiftningen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 8 juni 2005 en proposition om godkännande av den europeiska landskapskonventionen samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen (RP 73/2005 rd) till miljöutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överinspektör Tuuli Lovén och överinspektör Silja Suominen, miljöministeriet
- överinspektör Päivi Salonen, undervisningsministeriet
- överarkitekt Raija Seppänen, jord- och skogsbruksministeriet
- överintendent Mikko Härö, Museiverket.

Dessutom har utskottet fått ett skriftligt utlåtande från Finlands Naturskyddsförbund.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner den i Florens i Italien i oktober 2000 undertecknade europeiska landskapskonventionen, vilken har beretts i Europarådet. Konventionens mål är att främja skydd, förvaltning och planering av landskap och att organisera europeiskt samarbete i landskapsfrågor.

Konventionen har trätt i kraft internationellt i början av mars 2004. För Finlands vidkommande träder den i kraft den första dagen i den må-

nad som följer efter utgången av en period om tre månader från den dag då Finlands godkännandeinstrument deponerades.

I propositionen ingår ett förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen. Lagen avses träda i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av republikens president och som infaller samtidigt som konventionen träder i kraft för Finlands del.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning anser utskottet att förslaget är nödvändigt och motiverat. Utskottet tillstyrker godkännandet av konventionen och lagförslaget utan ändringar.

Målet med landskapskonventionen är att främja skydd, förvaltning och planering av landskap samt att organisera europeiskt samarbete i landskapsfrågor. Konventionen anger generella skyldigheter som avser myndigheterna. Konventionen utgår bl.a. från att landskap är av betydelse för människors välbefinnande och från att invånarna ska kunna delta i landskapsplaneringen. Konventionen gäller både särskilt vackra landskap och vanliga landskap, och den betonar landskapets betydelse som en gynnsam resurs för ekonomisk verksamhet. Landskap omvandlas ständigt; kvaliteten måste upprätthållas och landskap utnyttjas hållbart.

Utskottet instämmer i propositionens utgångspunkt om att det inte behövs några lagstiftningsändringar, eftersom vår nationella lagstiftning samt förvaltningsprogrammen och förvaltningspraxis utgör tillräckliga instrument för skydd, förvaltning och planering av landskap enligt konventionen. Planläggning och styrning av byggandet enligt markanvändnings- och bygglagen (132/1999) är det viktigaste styrinstrumentet inom landskapspolitiken. Förutsättningarna för bevarande och förvaltning av landskap och kulturmiljöer skapas genom kommunernas planering av markanvändningen. Landskapet och kulturmiljön har i allt väsentligt integrerats i markanvändnings- och bygglagens syfte. Målet med planering av markanvändningen är att utifrån en interaktiv planering och bedömning av konsekvenserna främja bl.a. den byggda miljöns skönhet, värnandet om kulturvärden och bevarandet av naturvärden. Planer ska utarbetas så att de värnar landskapsvärdena, och de kan innehålla särskilda planerings- och skyddsbestämmelser på grunder som hänför sig till landskapet. Det är också möjligt att inrätta nationalstadsparker för att bevara landskapsvärden.

Naturvårdslagen (1096/1996) tillåter inrättande av motsvarande områden på landsbygden, s.k. landskapsvårdsområden, genom beslut av miljöministeriet, om området är av riksintresse, eller genom beslut av den regionala miljöcentralen, om området annars är viktigt. Hittills har ett sådant område inrättats, nämligen i Suomussalmi i området med östkarelska byar, och flera andra områden planeras.

Också lagen om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program (200/2005) utgör ett utmärkt stöd för måluppfyllelse enligt konventionen, och vidare bidrar lagen till att landskapsvärden beaktas i myndigheternas planer och program.

Såväl regional- och näringspolitiken som en balanserad utveckling av landets olika delar är av avgörande betydelse när det gäller att nå konventionsmålen i praktiken. Basnäringarna och därmed även miljöstödet inom jordbrukets miljöprogram fyller en viktig funktion när det gäller att bevara landskapsbilden. De riksomfattande målen för områdesanvändningen betonar att man inom områdesanvändningen arbetar för att nätverken av skyddsområden och värdefulla landskapsområden ska nyttjas för rekreation i det fria på ett ekologiskt hållbart sätt, som stöd-områden för turismen samt för utveckling av turismen i närliggande områden utan att målen för skyddet äventyras. En naturlig användning och kontinuerlig förvaltning är extra viktigt för att landskap och kulturmiljöer ska kunna bevaras. Bra lösningar, rådgivning och miljöfostran är viktiga indirekta metoder. På annat håll i Europa har nationella landskapsvårdsområden inrättats på natursköna och kulturhistoriskt betydelsefulla by- och jordbruksområden, där staten stöder landskapsförvaltning och landskapsbevarande näringsverksamhet och därmed skyddar landskapet som en sorts offentlig nytthet.

Utskottet understryker att även om vår lagstiftning är förenlig med konventionsmålen blir det faktiska genomförandet av konventionen krävande. De centrala aktörerna inom statsförvaltningen måste samarbeta och verksamheten

samordnas. Enligt uppgift beaktas landskapsaspekten inom olika förvaltningsområden. Exempelvis tänker jord- och skogsbruksministeriet utarbeta ett strategiskt landsbygdsprogram med riktlinjer för verksamhetsområdets landskapspolitik och därmed också för genomförande av konventionen. Utskottet anser att tidsbundna strategier med mål som kan följas upp främjar det nationella genomförandet av konventionen så att detta inte blir en process utan kopplingar till den övriga verksamheten. Uppföljning är viktigt om man vill ha instrument för att identifiera landskapsförändringar, utvecklingstenden- ser och bidragande orsaker. Därför krävs det dels myndighetssamarbete, dels en bättre samord-

ning samt mer målinriktade och resursstarka in- satser. Utskottet anser att tillräckliga möjlighe- ter måste skapas för detta arbete.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår miljöut- skottet

*att riksdagen godkänner den i Florens
den 20 oktober 2000 ingångna europe-
iska landskapskonventionen och*

*att lagförslaget godkänns utan ändring-
ar.*

Helsingfors den 27 september 2005

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Pentti Tiusanen /vänst
vordf. Heidi Hautala /gröna
medl. Christina Gestrin /sv
Susanna Haapoja /cent
Antti Kaikkonen /cent
Inkeri Kerola /cent
Kari Kärkkäinen /kd
Jouko Laxell /saml

Heikki A. Ollila /saml
Eero Reijonen /cent
Satu Taiveaho /sd
Unto Valpas /vänst
Ahti Vielma /saml
Pia Viitanen /sd
ers. Oras Tynkkynen /gröna.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos.